

The Lived Experience of the Lak People Immigrants from Kinship and Ethnic Connections (Case Study of Kouhdasht Immigrants Residing in Tehran)

Mojtaba Hemayatkah * ¹, Akram Bagheri ², Rahman Bagheri ³

Abstract

The purpose of this research is to study the situation of kinship and ethnic connections of Lak immigrants living in Nezam-Abad neighborhood of Tehran using an interpretive phenomenology method. Data were collected through in-depth interviews with 21 participants and analyzed using Colaizzi seven-step method, resulting in nine sub-categories and one core category. The subcategories included a predominance of endogamy, generational difference, sense of social and place belonging, continuity of relationships with the birthplace, continuity of relationships with neighbors, simplification of communication, limited interactions, adherence to local ethnic customs, and maintenance of solidarity. The core category was "effort to maintain neighborhood and hometown connections". First-generation migrants, in particular, expressed a strong desire and

Received: 29/05/2024

Accepted: 30/10/2024

* Corresponding Author's E-mail:
m.hemayatkah@pnu.ac.ir

1. Assistant Professor, Department of Sociology, Payame Noor University, Tehran, Iran.

<http://www.orcid.org/0000-0002-1448-1808>

2. M.A. and Teacher of social science, Payame Noor University, Tehran, Iran.

<http://www.orcid.org/0009-0005-4201-611X>

3. Department of Sociology, Payame Noor University, Tehran, Iran.

<http://www.orcid.org/0000-0002-8709-2600>

Copyright: © 2025 by the authors. Submitted for possible open access publication under the terms and conditions of the Creative Commons Attribution (CC BY- NC) license <https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>.

emphasis on maintaining interactions and relationships with Laks residing in Nezamabad neighborhood and with relatives in Kuhdasht county. They demonstrated their sense of belonging to their birthplace in various ways. Given the tangible difference in the socialization experiences of first-generation and subsequent generations of migrants, traditional sources of identification may be subject to rethinking. Consequently, their connections and relationships with each other and with their homeland may change, and perhaps the actions and behaviors of subsequent generations will align more homogeny with the dominant culture of the host society. Their sense of belonging and commitment to the components of their ethnic origin culture may take on a more symbolic form.

Keywords: Culture; lived experience; Immigrants; Lak People; kinship and ethnic Connections.

Research Background

The extensive migration to Tehran has led to an increase in cultural and ethnic diversity and mixing within the city, highlighting the importance of researching the cultural identity of migrant groups. Among the migrants in Tehran, a significant number belong to the Lak ethnic group. In Iran, limited studies have been conducted on kinship networks and hometown associations in recent years. For instance, Ghasemi and Mahmoudian (2013) demonstrated that most migrants, prior to migration, had pre-existing social networks, particularly kinship, family, friendship, and neighborhood networks in their potential destinations. Rostamalizadeh (2015) also identified the main functions of hometown associations as maintaining connections among members, maintaining cultural identity, and assisting fellow townspeople both in Tehran and in their hometowns. Alimandgari and colleagues (2022) demonstrated that migration networks played a

significant role in individuals' decisions to migrate. It can be said that few studies have specifically focused on the lived experiences of migrants (internal migration) from a particular ethnic group, particularly in terms of their kinship and ethnic relations.

Goals, questions, and assumptions

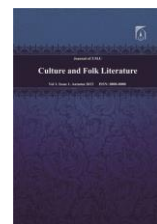
This study aims to determine if kinship and ethnic relationships among Lak migrants and with their ancestral homeland have been lost or if they continue to be a significant part of their identity, have evolved with new dimensions. However, the following research questions were raised:

1. What experience do first and second-generation migrants have of kinship and ethnic relations?
2. If these relationships have undergone rethinking and change, how do migrants perceive and interpret these changes?

Studying these cases can help understand the processes of collective identity change, acculturation, identification, and inform cultural and social policymaking.

Main discussion

After analyzing the data, nine sub-categories and one core category titled "Efforts to Maintain Neighborhood and Hometown connections" were identified. As social agents, migrants are compelled to interact with their new environment and gradually rethink some of their ethnic and cultural identity-forming resources. First-generation migrants, in particular, expressed a strong desire and emphasis on maintaining interactions and relationships with Lak residing in Nezamabad neighborhood and with relatives in Kuhdasht County. Current generations of migrants, despite their similarities with the host society, emphasize their differences from other ethnic groups, this emphasis does not necessarily imply a lack of commonalities with the host or

other ethnic and cultural groups. Rather, they selectively highlight minor cultural features as 'symbols and signs of difference' to distinguish themselves from other ethnic and cultural groups. Due to the tangible differences in socialization experiences across generations, future generations may significantly reduce their interactions and kinship and ethnic connections with their fellow homeland residing in Tehran and their paternal birthplace. However, they might still maintain a sense of belonging to the Lak culture and their paternal homeland, expressing it through alternative, real or symbolic means, a phenomenon Gans (1979) called 'symbolic ethnicity'.

Conclusion

Immigrants cannot solely rely on traditional and ethnic components to survive in the multicultural environment of the host society. While rethinking their cultural-ethnic components, they still strive to maintain their kinship and ethnic relations. The depth and extent of Rethinking vary across different levels and components of ethnic identity. Moreover, this process does not necessarily imply a desire to assimilate into the host society's culture at all times. Given the tangible differences in socialization experiences across generations, traditional sources of identification may be subject to Rethinking. Consequently, their connections and relationships with each other and with their homeland may change, and perhaps the actions and behaviors of subsequent generations will align more homogeny with the dominant culture of the host society. Their sense of belonging and commitment to the components of their ethnic origin culture may take on a more symbolic form.

References

- Alimondegari, M., RazeghiNasrabad, H. B., & Mahmoudi, A. (2022). Role of migration networks in shaping the flow of migration from Shahrekord to Isfahan. *Iranian Population Studies*, 7(1), 155-192. [In Persian].
- Gans, H. J. (1979). Symbolic ethnicity: The future of ethnic groups and cultures in America. *Ethnic and racial studies*, 2(1), 1-20.
- Ghasemi Ardahaee, A., & Mahmoudian, H. (2013). The type and size of migrant networks for emigrants from East-Azerbaijan province in Tehran province. *Iranian Journal of Sociology*, 15(3), 3-28. [In Persian].
- Rostamalizadeh, V. (2015). A study of Tehran's hometown associations. *Iranian Journal of Anthropological Research*, 5(2), 201-225. [In Persian].

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
پرتال جامع علوم انسانی

پروہشگاہ علوم انسانی و مطالعات فرہنگی
پرتال جامع علوم انسانی

دوماهنامه فرهنگ و ادبیات عامه

سال ۱۲، شماره ۶۰، بهمن و اسفند ۱۴۰۳

مقاله پژوهشی

تجربه زیسته مهاجران قوم لک از روابط و پیوندهای خویشاوندی و قومی (مطالعه موردی: مهاجران کوهدشتی ساکن تهران)

مجتبی حمایت‌خواه^۱، اکرم باقری^۲، رحمان باقری^۳

(دریافت: ۱۴۰۳/۰۳/۰۹ پذیرش: ۱۴۰۳/۰۸/۰۹)

چکیده

پژوهش حاضر با هدف مطالعه پیوندها و روابط خویشاوندی و قومی مهاجران لک ساکن محله نظام‌آباد شهر تهران با روش پدیدارشناسی تفسیری انجام شده است. داده‌ها با روش مصاحبه عمیق با ۲۱ شرکت‌کننده جمع‌آوری و با روش هفت‌مرحله‌ای کلایزی تحلیل شدند که نه مقوله فرعی و یک مقوله مرکزی به‌دست آمد. مقولات فرعی شامل غلبه ازدواج درون‌گروهی (درون‌قومی)، اختلاف نسلی، احساس تعلق اجتماعی و مکانی، استمرار مناسبات با زادگاه، استمرار روابط با هم‌محله‌ای‌ها، ساده‌کردن ارتباطات، محدود شدن تعاملات،

۱. استادیار گروه جامعه‌شناسی، دانشگاه پیام‌نور، تهران، ایران (نویسنده مسئول).

*m.hemayatkhah@pnu.ac.ir

<http://www.orcid.org/0000-0002-1448-1808>

۲. فرهنگی و کارشناس ارشد جامعه‌شناسی، دانشگاه پیام‌نور، تهران، ایران.

<http://www.orcid.org/0009-0005-4201-611X>

۳. عضو هیئت علمی گروه علوم اجتماعی، دانشگاه پیام‌نور، تهران، ایران.

<http://www.orcid.org/0000-0002-8709-2600>

Copyright: © 2025 by the authors. Submitted for possible open access publication under the terms and conditions of the Creative Commons Attribution (CC BY - NC) license <https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>.

پای‌بندی به رسوم قومی محلی و حفظ هم‌بستگی و مقوله مرکزی «کوشش برای حفظ پیوندهای محله‌ای و زادگاهی» بود. مهاجران به‌ویژه نسل اول، بر نگهداشت و تداوم تعاملات و ارتباطات خود با لک‌های ساکن محله نظام‌آباد و با خویشاوندان ساکن شهرستان کوه‌دشت تمایل و تأکید داشتند و به شیوه‌های مختلفی احساس تعلق خود را به زادگاه نشان می‌دادند. با توجه به تفاوت ملموس در تجربه جامعه‌پذیری نسل اول و نسل‌های بعدی مهاجران، ممکن است منابع هویت‌بخش سنتی به‌تدریج مورد بازاندیشی قرار بگیرند و به دنبال آن پیوندها و روابط آنان با هم و با زادگاه دگرگون شود و چه‌بسا نوع و شیوه عمل نسل‌های بعدی، بیشتر در راستای همگونی با فرهنگ جامعه میزبان باشد و تعلق و پای‌بندی آنان به مؤلفه‌های فرهنگ زادگاه قومی شکل نمادین به‌خود بگیرد.

واژه‌های کلیدی: فرهنگ، تجربه زیسته، مهاجران، قوم لک، پیوندها و روابط خویشاوندی.

۱. مقدمه

جمعیت‌شناسان مهاجرت را در دو شکل اساسی آن یعنی مهاجرت داخلی و مهاجرت خارجی مورد بررسی قرار می‌دهند (فروتن، ۱۳۹۱). در ایران تا قبل از اصلاحات ارضی، فرایند مهاجرت از روستا به شهر به آرامی صورت می‌گرفت، ولی از ابتدای دهه ۱۳۴۰ با شروع برنامه‌هایی در ارتباط با تقسیم زمین و مسائلی که به‌دلیل متحول شدن نظام سنتی روستاها ایجاد شد روند مهاجرت از روستا به شهر سرعت گرفت (وثوقی، ۱۳۸۴، صص. ۴۶ - ۴۸؛ ازکیا و غفاری، ۱۳۸۳، ص. ۶۴؛ طالب و عنبری، ۱۳۸۴، ص. ۲۲۰). کاهش شدید نسبت روستانشینی از حدود ۶۹ درصد در سال ۱۳۳۵ به ۲۶ درصد در سال ۱۳۹۵، گویای مهاجرت بی‌رویه و خالی شدن مناطق روستایی کشور از جمعیت است (مرکز آمار ایران، ۱۳۹۵). در فاصله دهه ۱۳۹۰ تا ۱۴۰۰ حدود ۱۰۰ هزار نفر از استان لرستان به نقاط دیگر مهاجرت کرده‌اند. همچنین، لرستان مقام دوم

تجربه زیسته مهاجران قوم لک از روابط و... _____ مجتبی حمایت‌خواه و همکاران

مهاجرفرستی کشور به تهران را دارد (خبرگزاری ایرنا). بنابر مشاهدات و اطلاع نگارندگان تحقیق، به نظر می‌سد با توجه به خشک‌سالی‌های دو دهه اخیر، مبدأ سکونت بخش مهمی از مهاجران مذکور از مناطق روستایی استان به‌ویژه شهرستان کوهدشت باشد؛ کسانی که منبع معیشت و درآمدشان مبتنی بر کشت دیم بوده است.

مهاجرت صرفاً تغییر مکان نیست. هویت فرد مهاجر با زندگی در فضای بینابینی فرهنگی تحت تأثیر قرار می‌گیرد. افراد مهاجر به‌عنوان کنشگران انسانی و اجتماعی در مواجهه با فرهنگ جامعه میزبان، عناصری از فرهنگ و هویت درون‌گروهی و زادگاهی خود را مورد بازاندیشی قرار می‌دهند. یکی از مؤلفه‌های فرهنگ و هویت فرهنگی، پیوندها و روابط خویشاوندی و قومی مهاجران با هم و با هم‌تباران زادگاهشان است. این مؤلفه ممکن است برای زندگی هر جماعتی، معنایی به‌وجود آورد و چه‌بسا تقابل و یا همانندی با فرهنگ غالب را به دنبال داشته باشد. مهاجرت‌های وسیع به‌خصوص به شهر تهران سبب افزایش تنوع و اختلاط فرهنگی و قومی شده و این موضوع اهمیت پژوهش درباره هویت فرهنگی گروه‌های مهاجر را برجسته کرده است. در میان مهاجران سال‌های گذشته به تهران، مهاجران قوم لک^۱ از جمله لک‌های کوهدشت نیز تعداد فراوانی را شامل می‌شوند. با توجه به کمبود مطالعات درباره چالش‌های هویتی لک‌ها در مواجهه با فرهنگ غالب و تجارب این در محیط جدید، نوشتار حاضر بر آن است تا با رویکردی تفسیری به چگونگی پیوندها و روابط خویشاوندی و قومی به‌عنوان یکی از ابزارهای مهم فرهنگی هویت‌بخش در بین مهاجران قوم لک ساکن محله نظام‌آباد شهر تهران بپردازد. بدین معنی نشان دهد که آیا پیوندها و روابط خویشاوندی و قومی مهاجران لک با هم و با زادگاه از بین رفته‌اند، یا همچنان نقش برجسته‌ای در ساخت هویت ایفا کرده و با ابعاد و مؤلفه‌های جدید پیوند یافته و

ترکیب تازه‌ای را شکل داده‌اند. نسل اول و دوم مهاجران به‌عنوان کنشگران اجتماعی چه تجربه‌ای از پیوندها و روابط خویشاوندی - قومی دارند. اگر این پیوندها و روابط دستخوش بازاندیشی و تغییر شده‌اند، مهاجران این تغییرات را چگونه درک، معنا و تفسیر می‌کنند. مطالعه این موارد می‌تواند به فهم مکانیسم‌های دگرگونی هویت‌های جمعی، فرهنگ‌پذیری و هویت‌یابی و نیز به سیاست‌گذاری‌های فرهنگی و اجتماعی کمک کند.

۲. پیشنهاد پژوهش

قاسمی اردهایی و محمودیان (۱۳۹۳) نشان داده‌اند که بیشتر مهاجران پیش از مهاجرت، به ترتیب شبکه‌های اجتماعی خویشاوندی، خانوادگی، دوستی و هم‌محلّی در مقصدهای بالقوه داشته‌اند. رستمعلی‌زاده (۱۳۹۴) نیز کارکرد اصلی انجمن‌های زادگاهی را، نگهداشت ارتباطات بین اعضا، نگهداشت هویت فرهنگی و کمک به همشهریان در تهران و در زادگاه دانسته است. شعبان‌پور و همکاران (۱۳۹۷) نشان داده‌اند که خانواده هسته‌ای در تهران با وجود جدایی فیزیکی، ارتباط خود را با شبکه خویشاوندی حفظ و از سوی خویشاوندان خود مورد حمایت قرار می‌گیرند. میرزایی (۱۳۹۹) درباره دیاسپورای ایرانی در فرانسه نتیجه گرفته که نسل اول مهاجران به بازسازی فرهنگی اقدام می‌کند، نسل دوم با مسائل هویتی پیچیده‌تری مواجه‌اند. نسل سوم می‌تواند یک «شهروند فرانسوی» و یا یک «شهروند جهانی بی‌سرزمین» باشد. علی‌مندگاری و همکاران (۱۴۰۰) نشان داده‌اند که شبکه‌های مهاجرتی، مهاجرت را تسهیل کرده و افراد ضمن شناسایی، پیوندها و ارتباطاتی که با شبکه‌ها ایجاد کرده‌اند، تصمیم برای مهاجرت را اتخاذ کرده‌اند. باقری و رضاپور (۱۴۰۲) نشان داده‌اند که رسوم و آیین‌های محلّی

تجربه زیسته مهاجران قوم لک از روابط و... _____ مجتبی حمایت‌خواه و همکاران

سوگ و سور می‌توانند در هویت‌یابی و جای‌گیری مجدد مهاجران نقش مهمی ایفا کنند.

ایباگ و کری (Ebaugh & Curry, 2000) نشان داده‌اند که خویشاوندان ساختگی^۲ (شرکت در آیین‌های مذهبی یا پیوندهای دوستانه نزدیک)، نوعی سرمایه اجتماعی را تشکیل می‌دهند که ادغام گروه‌های مهاجر را در جامعه میزبان تسهیل می‌کند. سارکیزان و جرستیل (Sarkisian & Gerstel, 2000) نشان داده‌اند که نمونه سیاهپوستان با حمایت عملی (کمک در حمل و نقل، کارهای خانه و ...) و سفیدپوستان با پشتیبانی مالی و عاطفی اقوام خود را حمایت می‌کنند. گریپ (Garip, 2013) نشان داده که شبکه‌های مهاجرتی مبتنی بر روابط دوستانه، روابط اجتماعی و ارتباطات، تحرکات جوامع را به هم متصل می‌کند و ساختاری منسجم برای مهاجران محسوب می‌شود. دی یانگ و دی والک (De Jong & De Valk, 2023) نشان داده‌اند که نسل دوم اروپای غربی به دلیل داشتن پیشینه مهاجرت، شانس بیشتری برای مهاجرت بین‌المللی نسبت به افراد بدون سابقه مهاجرت دارد.

می‌توان گفت در ایران، مطالعات پیرامون عناصر شکل‌دهنده هویت گروه‌ها مانند پیوندها و روابط خویشاوندی و قومی در مهاجرت‌های داخلی گروه‌های قومی نسبتاً محدود بوده و مربوط به سال‌های اخیر است. پژوهش‌های خارجی، گروه‌های خویشاوندی و مناسبات بین مهاجران را از عوامل اجتماعی اثرگذار و نقش‌آفرین در مهاجرت، زندگی اجتماعی افراد جامعه و نیز فرایند هویت‌یابی آنان محسوب کرده‌اند. هم پژوهش‌های خارجی و هم پژوهش‌های داخلی بیشتر بر عوامل و پیامدهای مهاجرت تمرکز داشته‌اند و کم‌تر پژوهشی به‌طور خاص به تجربه زیسته مهاجران (مهاجرت داخلی) یک گروه قومی معین از روابط و پیوندهای قومی و خویشاوندی توجه کرده است.

۳. چارچوب نظری

خویشاوندی^۳ به شبکه نسبتاً گسترده‌ای از روابط بین افراد گفته می‌شود که از طریق نسبی یا سببی و از طریق فرزندپروری به یکدیگر مرتبط‌اند (کوئن، ۱۳۸۸، ص. ۱۷۲). در جامعه ایران، ارتباطات خویشاوندی دامنه‌ای فراتر از ازدواج و تشکیل خانواده را در بر می‌گیرد. درواقع احساس تعلق خویشاوندی در افراد و به‌ویژه مهاجران، می‌تواند انگیزه آنان را برای زندگی در نزدیکی و همسایگی خویشاوندان بیشتر کند. دست یافتن مهاجران احتمالی به منابع و اطلاعات مهم از مسیر شبکه‌هایی ممکن می‌شود که مجموعه‌ای از پیوندهای میان‌فردی متکی بر خویشاوندی، دوستی یا اجتماعی اصلی مشترک هستند که مهاجران و غیرمهاجران را به هم مرتبط می‌سازند و موجب کاهش مخارج تغییر مکان برای مهاجران احتمالی می‌شود (Massey & Garip, 2007, p.10; Espinosa, 1997).

احساس تعلق و دلبستگی به مکان به معنای فهم و درک ذهنی اشخاص از پیرامون و احساساتی است که تا حدودی آگاهانه از پیرامون درک می‌کنند (مشکینی و همکاران، ۱۳۹۳). تعلق به مکان غالباً تعلق به محیط‌های اجتماعی تفسیر می‌شود. لائسون (Lawson, 2007) ضمن پرداختن به قوانین اجتماعی محیط، از آن‌ها تحت عنوان قوانین نانوشته نام برده که از هنجارهای ارزشی جوامع نشئت گرفته و به فرهنگ و تعاملات اجتماعی اشاره می‌کند. با این وجود، با توجه به چندقومی بودن جامعه ایران، یکی از مهم‌ترین تعلقات، تعلق قومی است. انجمن‌ها و گروه‌هایی که بر مبنای تعلق قومی شکل می‌گیرند شبکه گسترده‌ای از افراد شهری و روستایی را تحت پوشش خود قرار می‌دهند. اعضای یک گروه اقلیت از گونه‌ای حس تعلق به همدیگر و انسجام گروهی برخوردارند. آنان گاهی به‌شدت از ازدواج درون‌گروهی پشتیبانی

تجربه زیسته مهاجران قوم لک از روابط و... _____ مجتبی حمایت‌خواه و همکاران

می‌کنند تا تمایز فرهنگی‌شان از بین نرود (گیدنز و بردسال، ۱۳۸۹، صص. ۳۵۹ - ۳۶۰). از دید پارسونز رفتار یکسان و منسجم گروه قومی به‌عنوان یک عمل اخلاقی برای حفظ ارزش‌های شخصی و اجتماعی است (ر.ک. ذوالفقاری و همکاران، ۱۴۰۱). همه تفاوت‌های قومی اکتسابی‌اند و در امتداد زمان ساخته و بازسازی می‌شوند؛ نسل‌های کوچک‌تر به‌واسطه اجتماعی شدن، شیوه‌های زیستن، هنجارها و عقاید اجتماعات خویش را دریافت می‌کنند (گیدنز و بردسال، ۱۳۸۹، ص. ۳۵۹). از نظر ماتسوموتو بین افرادی که در زمینه‌های فرهنگی فردگرا یا جمع‌گرا زندگی می‌کنند ممکن است تفاوت‌های فردی مهمی وجود داشته باشد که می‌توان آن‌ها را برای بازتاب تغییرات هویت فرهنگی بررسی کرد (Matsumoto, 2033). هویت فرهنگی، احساس تعلق به یک گروه اجتماعی یا فرهنگی خاص است (Aristova, 2016). اجزاء و ابزارهای فرهنگی سازنده هویت موجب همانندی با درون‌گروه و یا اختلاف با برون‌گروه می‌شوند. عناصر هویت قومی^۴ با بسیاری از مؤلفه‌های هویت فرهنگی هم‌پوشانی دارند. برای بسیاری از مردم، قومیت محور هویت فردی و اجتماعی است و می‌تواند رشته پیوند مهمی با گذشته باشد و غالباً با عمل به سنت‌های فرهنگی زنده نگه داشته می‌شود (Verkuyten, 2005, p. 42). هویت قومی تجربه‌ای ذهنی از فرهنگ‌پذیری^۵ است و به مهاجران کمک می‌کند که آرمان‌ها و شیوه‌های فرهنگ موروثی خود را حفظ کنند (Phinney et al, 2001). از نظر گانس (Gans, 1979) بیشتر افراد وقتی که به جوامع جدید مهاجرت می‌کنند حتی اگر سنت‌ها و زبان‌ها را رها کنند، آنان حس هویت‌یابی با گروه قومی را حفظ می‌کنند؛ گانس از این پدیده تحت عنوان «قومیت نمادین»^۶ نام می‌برد. از دید بارت^۷، گروه‌های قومی به‌طور انتخابی با تأکید و برجسته‌سازی ویژگی‌های فرهنگی کوچک به‌عنوان «نمادها و

نشانه‌های تفاوت»، خود را متمایز می‌کنند (Moran, 2011, p. 173). این واقعیت که هر قومیتی ویژگی‌های فرهنگی خاصی دارد که موجب تمایز آن از اقوام دیگر می‌شوند، به این معنی نیست که افراد و نسل‌های جدید هیچ چیز جدیدی را فرا نمی‌گیرند (Verkuyten, 2005, p. 79). می‌توان قومیت را بر مبنای فرهنگی که در میان نسل‌ها می‌چرخد مورد بررسی قرار داد.

از نظر گیدنز، دگرگونی‌های عمیق جوامع مدرن، افراد را به تعریف مجدد ابعاد شخصی زندگی‌شان وادار می‌کند و باعث تغییر عمیق شیوه اندیشیدن آنان درباره خودشان و روابطشان با دیگران شده است (گیدنز و بردسال، ۱۳۸۹، صص ۸۹ - ۹۱)، که از آن تحت عنوان «بازاندیشی»^۸ یاد می‌شود. از دید شافی (Chaffee, 2012, p. 100) بازاندیشی، فرایندی محرک است که در برساخت و نگهداری هویت نقشی اساسی ایفا می‌کند. هم‌نظر با یون (Yon, 2000, p. 5) می‌توان استدلال کرد که فرهنگ، خصلت و ماهیتی سیال و گریزان دارد. با وجود این، دست‌کم به دلیل پیشرفت‌های فناورانه، مهاجران به‌سادگی می‌توانند با جامعه مبدأ خود تماس برقرار کنند. لذا نگهداشت تعدادی از ابعاد فرهنگ زادگاه به یکی از شاخصه‌های ثابت فرهنگ‌پذیری تبدیل شده است (Schwartz et al., 2006). از آنجاکه دریافت فرهنگ جامعه میزبان و نگهداشت فرهنگ موروثی می‌تواند نشان‌دهنده ابعاد و مواضع مجزایی باشد (Benet-Marty'nez & Haritatos, 2005)، می‌تواند به چهار موضع گوناگون فرهنگ‌پذیری ختم شوند (Bochner, 2013; Berry, 1997; Mooney et al., 2014, p. 239):

همگون‌سازی^۹ (دریافت الگوهای فرهنگی میزبان)، جداسازی^{۱۰} (حفظ یک‌جانبه فرهنگ موروثی)، یکپارچه‌سازی^{۱۱} (هویت‌یابی با هر دو گروه) و چهارم، حاشیه‌ای

تجربه زیسته مهاجران قوم لک از روابط و... مجتبی حمایت‌خواه و همکاران

شدن^{۱۲} یا رد هر دو فرهنگ (Hutnik, 1991). بدیهی است که شرایط اجتماعی - اقتصادی، ویژگی‌های گروه‌های اقلیت قومی مانند شبکه‌های قومی^{۱۳}، شکل‌های کنترل اجتماعی درون‌گروهی و ارزش‌های فرهنگی که بر گروه و وفاداری گروه تأکید دارند (ر.ک. باقری و غفاری‌نسب، ۱۴۰۰)؛ و نیز انتظار تحرک اجتماعی بالاتر و سرمایه مادی بیشتر در صورت گرایش به فرهنگ مسلط، بر فرایندهای فرهنگ‌پذیری و هویت‌یابی مهاجران اثرگذارند (Holliday, 2010).

۴. روش تحقیق

نوشتار حاضر با رویکرد کیفی و روش پدیدارشناسی تفسیری انجام شده است. محور تفسیر در پدیدارشناسی، تجربه زیسته انسان است. تجربه زیسته همان پدیده‌ای است که به صورت نوشته و متن استخراج شده است (Van Manen, 1990, p. 4). از آنجا که درک و تفسیر انسان‌ها از دنیای اطرافشان در بافت اجتماعی زندگی روزمره خلق می‌شود، معانی شکل گرفته وابسته به بافت اجتماعی است و در درون آن معنا می‌بایند (Bryman, 2003). بنابراین، برای فهم پیوندها و روابط خویشاوندی و قومی یک گروه مهاجر قومی لازم است ضمن توجه به زمینه و اوضاع فرهنگی - اجتماعی اعضای آن محیط، ذهنیت و سیستم معانی ذهنی اعضا را هم مورد کندوکاو قرار داد.

جامعه مورد مطالعه شامل زنان و مردان قوم لک ساکن نظام‌آباد شهر تهران است. در تحقیقات کیفی حجم نمونه از ابتدا مشخص نیست و به تدریج در روند گردآوری و تحلیل داده‌ها مشخص می‌شود. شرکت‌کنندگان به شیوه هدفمند^{۱۴} یعنی با توجه به ویژگی‌ها و تجربیاتشان درباره موضوع تحقیق گزینش شدند. حتی‌المقدور اصل «نمونه‌گیری با حداکثر تنوع»^{۱۵} رعایت شد؛ مشارکت‌کنندگانی انتخاب شدند که دارای

ویژگی‌های متفاوتی از همدیگر بودند. همچنین از یکی از تکنیک‌های نمونه‌گیری هدفمند یعنی نمونه‌گیری گلوله‌برفی^{۱۶} بهره‌گیری شد؛ بدین‌صورت که از مشارکت‌کننده پرسش می‌شد که مشارکت‌کننده بعدی که درباره مفهوم یا مقوله مشخصی آگاهی دارد، کیست که محقق برای انجام مصاحبه به آنان مراجعه می‌کرد. جمع‌آوری اطلاعات تا مرحله اشباع ادامه یافت. اشباع به این معنی است که داده‌ها تکرار شوند و اطلاعات تازه‌ای به دست نیاید. در مجموع، ۲۱ مشارکت‌کننده انتخاب و با آنان مصاحبه عمیق^{۱۷} انجام گرفت. در مصاحبه عمیق، هدف پژوهشگر نفوذ به ذهن مصاحبه‌شونده و دستیابی به اطلاعات حقیقی است و کنترل بیشتری روی ساخت داده‌ها دارد. تا حد امکان، معیارهای معمول درباره اخلاق تحقیق رعایت شد. مصاحبه‌ها با پرسش‌های باز و کلی درباره عوامل و انگیزه مهاجرت از شهرستان کوهدشت و سکونت در محله نظام‌آباد شهر تهران آغاز شده سپس، به سؤالات مشخص و تکمیلی برای تشویق و دستیابی به توضیحات بیشتر درباره پیوندها و روابط خویشاوندی و قومی پرداخته می‌شد. بعد از دریافت پاسخ‌های مصاحبه‌شوندگان، نکات و موضوعات مهم از مصاحبه‌های آنان ثبت می‌شد سپس به شکل دقیق‌تری مورد سؤال قرار می‌گرفتند. با توسعه مصاحبه‌ها و نیز تجزیه و تحلیل هم‌زمان و استخراج مفاهیم و مقوله‌ها، پرسش‌های بیشتری برای پژوهش‌گر مطرح می‌شد و مصاحبه‌ها شکل تخصصی‌تر به‌خود می‌گرفتند. زمان انجام هر مصاحبه حدود ۵۵ دقیقه بود.

داده‌های گردآوری‌شده با استفاده از روش پیشنهادی هفت مرحله‌ای کلایزی^{۱۸} (Colaizzi, 1978) تحلیل شدند. بر مبنای این روش لازم است: ۱. چندین مرتبه تمام توصیف‌های مشارکت‌کنندگان برای درک محتوای کلی آن‌ها خوانده شود؛ ۲. جمله‌ها و عبارات‌های مهم استخراج شود؛ ۳. معنی و مفهوم هر عبارت بیرون کشیده شود، پس

تجربه زیسته مهاجران قوم لک از روابط و... _____ مجتبی حمایت‌خواه و همکاران

از ترکیب این معانی، یک معنای مشترک به دست آید؛ ۴. معانی مرتبط در درون دسته‌هایی از موضوعات اصلی سازماندهی شوند؛ ۵. مفاهیم اساسی به شکلی روایت‌گونه نوشته شوند؛ ۶. برای اعتبارسنجی یافته‌ها با رجوع مجدد به مشارکت‌کنندگان، نظر آنان درباره یافته‌ها مورد سؤال قرار گیرد؛ ۷. برای بالا بردن قابلیت اعتبار نیز از روش گردآوری داده‌ها در زمان‌های متفاوت استفاده شود. بر این اساس، ابتدا تمام مصاحبه‌ها ضبط و روی کاغذ پیاده شدند. در مرحله بعد، همه مصاحبه‌های نوشته شده، جمله به جمله، خط به خط و عبارت به عبارت مورد مطالعه و بازبینی مکرر قرار گرفتند تا جایی که دید کلی از داده‌های گردآوری شده به دست آمد. بعد از این، عبارات کلیدی و مرتبط با موضوع تحقیق شناسایی شدند. حاصل مرحله اخیر، شناسایی ۵۲۴ کد بود. سپس مؤلفان تلاش کردند که با ادغام و ترکیب موارد مشابه و حذف موارد تکراری، عباراتی را که در مرحله قبل استخراج شده بودند در قالب عبارات معنادار فرموله کنند. در این مرحله ۴۶ مفهوم حاصل شد. این ۴۶ مورد، بر مبنای اهمیتی که درباره موضوع تحقیق داشتند و نیز مراجعه مجدد به مشارکت‌کنندگان و سرانجام با بازبینی مؤلفان ۹ مقوله فرعی به دست آمد که به یک مقوله اصلی انتزاع پیدا کرد (جدول ۲). در این نوشتار برای دستیابی به معیار قابلیت اعتماد، از تکنیک ممیزی^{۱۹} (بررسی میزان اتفاق نظر میان مؤلفان درباره کدها، مفاهیم و مقولات) و «کنترل یا اعتباریابی از طریق اعضا»^{۲۰} (تأیید مفاهیم و مقولات به دست آمده از متن مصاحبه‌ها از سوی مشارکت‌کنندگان) استفاده شد.

جدول ۱. مشخصات جمعیت‌شناختی مشارکت‌کنندگان در تحقیق

Table 1: Demographic Characteristics of the Participants in the Research

کد مشارکت کننده	جنس	سن	تحصیلات	وضعیت تأهل	وضعیت اشتغال	سابقه سکونت (سال)
۱	زن	۴۵	لیسانس	متاهل	خانه دار	۱۵
۲	مرد	۵۰	دیپلم	متاهل	راننده لیفتراک	۲۲
۳	مرد	۱۶	دوم دبیرستان	مجرد	دانش آموز	۱۶
۴	مرد	۴۹	دیپلم	متاهل	کار در باربری	۲۷
۵	مرد	۳۵	دیپلم	مجرد	کار در باربری	۱۸
۶	مرد	۳۰	لیسانس	متاهل	آتش نشان	۵
۷	زن	۳۰	دیپلم	متاهل	خانه دار	۱۰
۸	زن	۳۲	لیسانس	متاهل	کارمند بهداشت	۸
۹	زن	۴۰	لیسانس	متاهل	خانه دار	۱۶
۱۰	مرد	۳۹	دیپلم	متاهل	خانه دار	۱۸
۱۱	مرد	۴۴	دیپلم	متاهل	کار در باربری	۲۲
۱۲	زن	۲۰	دیپلم	مجرد	دانشجو	۱۹
۱۳	مرد	۱۸	پیش دانشگاهی	مجرد	دانش آموز	۱۰
۱۴	زن	۱۶	سوم دبیرستان	متاهل	دانش آموز	۹
۱۵	زن	۱۷	دوم دبیرستان	مجرد	دانش آموز	۱۴
۱۶	مرد	۱۴	اول دبیرستان	مجرد	دانش آموز	۱۶
۱۷	زن	۳۶	لیسانس	متاهل	کارگر کارگاه	۱۱
۱۸	زن	۵۷	بی سواد	متاهل	خانه دار	۲۱
۱۹	مرد	۶۲	بی سواد	متاهل	کارگر	۲۱
۲۰	زن	۲۵	لیسانس	متاهل	خانه دار	۸
۲۱	زن	۱۳	اول راهنمایی	مجرد	دانش آموز	۱۳

تجربه زیسته مهاجران قوم لک از روابط و... _____ مجتبی حمایت‌خواه و همکاران

این بخش از نوشتار در قالب دو قسمت یافته‌ها و بحث آمده است. ابتدا نُه مقوله فرعی و یک مقوله اصلی با استناد به نقل‌قول‌های شرکت‌کنندگان ارائه، سپس به تحلیل و بررسی آن‌ها پرداخته شده است.

جدول ۲. مفاهیم، مقوله‌های فرعی و مقوله مرکزی

Table 2. Concepts, sub-categories, and Core category

مفاهیم	مقوله‌های فرعی	مقوله مرکزی
اهمیت قومیت در ازدواج، انتخاب محدود، استحکام ازدواج درون‌گروهی، امکان شناخت بیشتر	غلبه ازدواج رون‌گروهی (درون‌قومی)	کوشش برای حفظ پیوندهای محله‌ای و زادگاهی
اختیار نسبی در ازدواج، تمایل به همانندی، اثرگذاری الگوی حاکم	اختلاف نسلی	
احساس تعلق عاطفی به کوه‌دشت، زادگاه مقصد غالب سفرها، حس دلتنگی نسبت به زادگاه، فرصت‌جویی برای مسافرت به زادگاه، کمبود درآمد در زادگاه، اجباری بودن مهاجرت به تهران، تمایل به بازگشت، خریدن و یا ساختن خانه در زادگاه	احساس تعلق اجتماعی و مکانی	
تغییر در نوع روابط، تشکیل صندوق وام خانگی (مبتنی بر روابط خویشاوندی و دوستانه)، پیگیری مداوم اخبار زادگاه	استمرار مناسبات با زادگاه	
اهمیت داشتن محله سکونت،		

استمرار روابط با هم‌محله‌ای‌ها	زندگی در قلمرو کاری، زندگی در کنار خویشاوندان و اقوام، احساس وابستگی به محله و اقوام، غریب بودن در محلات دیگر، دوست‌یابی درون‌گروهی، نزدیکی به اقوام و همشهری‌های لک
ساده کردن ارتباطات	اشتغال مردان به کار مشابه (همکار بودن)، دورهمی در فضای سبز و پارک، ارتباط مداوم با لک‌های محله، عمق بخشیدن به روابط، قربت فیزیکی
محدود شدن تعاملات	دگرگونی ارتباطات، کاهش ارتباطات حضوری، افزایش روابط غیرحضوری، فاصله زیاد و گرفتاری شغلی - کاری، افزایش تدریجی فردگرایی، کاهش احساس تعلق به زادگاه، احساس نارضایتی، وقت‌گیری بودن امور زندگی
پای‌بندی به رسوم قومی محلی	اجرای رسوم عروسی و عزا در زادگاه، برگزاری مراسم در مسجد، محدودیت برگزاری عروسی در تهران، استفاده از تعطیلات سال نو، مناسب بودن زادگاه برای اجرای رسوم

تجربه زیسته مهاجران قوم لک از روابط و... _____ مجتبی حمایت‌خواه و همکاران

کمک‌های مالی متقابل، پشتیبانی از یکدیگر، ترس از مردن در تنهایی و غربت	حفظ هم‌بستگی	
---	--------------	--

۱-۵. یافته‌ها

۱-۱-۵. غلبه ازدواج درون‌گروهی (درون‌قومی)

تحلیل اطلاعات به‌دست‌آمده از مصاحبه با مشارکت‌کنندگان نشان می‌دهد که بیشتر آنان، با ازدواج درون‌گروهی موافق بودند. شرکت‌کننده‌ای نظرش را چنین بیان کرده است: «به نظر من بیشتر افراد لک مایل هستند که ازدواج با هم‌قومی‌ها و خویشاوندان خودشان صورت گیرد». با توجه به شرایط موجود، ممکن است بعضی از افراد تمایل پیدا کنند که با افرادی از قومیت‌های دیگر ازدواج کنند. برای مثال: «مایلم که فرزندانم حتی‌الامکان با خویشاوندان و هم‌قومی‌های خودم ازدواج کنند، ولی با این وجود، تصمیم اصلی در این زمینه بستگی به شرایط شخص مقابل برای ازدواج هم دارد». اگرچه حدود و تعریف درون‌گروه نزد شرکت‌کنندگان یکسان نبود برای اکثر آنان، گروه خودی به معنای لک بودن است. برای سایر، گروه خودی به معنای هم‌شهری‌های ساکن تهران و یا شهرستان کوه‌دشت است: «به‌نظرم قطعاً خیلی خوب است که طرف مقابل برای ازدواج خویشاوند و از شهر خودت باشد. مخالف ازدواج با غریبه‌ها هستم. اگر پسر، دختر غیر لک را به قصد ازدواج پیشنهاد کند سعی می‌کنم با توضیح منطقی و با حوصله او را از این تصمیم منصرف کنم، ولی اگر لک و یا کوه‌دشتی‌ای را انتخاب کند می‌روم تحقیق می‌کنم؛ اگر مناسب بود، موافقت می‌کنم».

از نظر مشارکت‌کنندگان، ازدواج درون‌گروهی نقش مهمی در حفظ پیوندها و روابط خویشاوندی آنان پس از مهاجرت داشته است و یکی از دلایل ترجیح ازدواج درون‌گروهی، داشتن شناخت کافی از طرف مقابل و لذا استحکام بیشتر این نوع ازدواج نسبت به ازدواج برون‌گروهی است: «در ازدواج خویشاوندی، خانواده‌ها همدیگر را به‌خوبی می‌شناسند و زمینه برای پشتیبانی از همدیگر وجود دارد.» و «به خاطر اینکه روابطمان عمیق است، اما وقتی آدم با غریبه‌ای ازدواج کند به تدریج ارتباطش با اقوام پدری ضعیف می‌شود. ممکن است زن و شوهر غریبه بر سر امور کوچک دعوا کنند و وقتی طولانی شد می‌تواند به طلاق منجر شود».

۵-۱-۲. اختلاف نسلی

براساس مصاحبه‌ها، انتخاب فردی و آزادانه در امر ازدواج و همسرگزینی برای نسل دوم اهمیت محوری دارد. شرکت‌کننده جوانی چنین نظر داده است: «برای انتخاب همسر و ازدواج چنانچه مورد مناسبی از قومیت دیگری پیدا شود و پدر و مادرم مخالفت کنند سعی می‌کنم آنان را قانع کنم چون من هستم که باید سال‌ها با طرف مقابل زندگی کنم نه پدر و مادر».

برخلاف نسل دوم، نسل اول تقریباً کل فرایند اجتماعی‌شدن را در شهرستان کوه‌دشت گذرانده‌اند. می‌توان گفت که نسل دوم رغبت بیشتری به همانندی با الگوی جامعه میزبان داشته باشد و با کسب ارزش‌ها و هنجارهای غالب آن محیط، از سوی گروه یا گروه‌های هم‌سال خویش پذیرش شوند:

امروزه گفت‌وگوی تلفنی یا مجازی پیش از ازدواج برای دخترها و پسرها به یک موضوع معمولی تبدیل شده است و البته باید هم اینطور باشد. تا زمانی که دو نفر

تجربه زیسته مهاجران قوم لک از روابط و... _____ مجتبی حمایت‌خواه و همکاران

یکدیگر را به خوبی شناسند نظر و پیشنهاد پدر و مادرها تأثیر زیادی ندارد. باید و بهتر است که دختر و پسر چندوقتی با هم باشند تا از همدیگر شناخت پیدا بکنند در غیر این صورت ممکن است ازدواج موفق نداشته باشند.

۳-۱-۵. احساس تعلق اجتماعی و مکانی

یکی از مؤلفه‌هایی که بیان‌گر احساس تعلق مهاجران به زادگاه است، انتخاب شهرستان کوه‌دشت به عنوان مقصد سفر در تعطیلات سال نو و حتی در ایام گرم سال است: «سعی می‌کنیم در تعطیلات نوروز و حتی در تعطیلات تابستان به زادگاه برویم، آنجا واقعاً خوب است البته بحث زیبایی طبیعت یا گرما و سرما نیست. چیزهای دیگری هست که از گرما و طبیعت مهم‌ترند». اجباری بودن ترک زادگاه و مهاجرت به تهران، از عواملی است که بسیاری از نسل اول مهاجران به آن اشاره کرده‌اند: «در شهرستان هیچ درآمدی نداشتیم و مجبور بودیم به تهران مهاجرت کنیم. خیلی تمایل دارم که برگردم، ولی متأسفانه فعلاً شرایط برایمان مهیا نیست اگر فرزندانمان سر و سامان بگیرند خودمان برمی‌گردیم».

یکی دیگر از روش‌های حفظ روابط با زادگاه، ساختن یا اجاره کردن خانه در آنجاست. به نظر برخی از مهاجران، چنانچه در روستا یا شهر زادگاه خود، خانه‌ای برای ایام تعطیل نداشته باشند، به دلیل هزینه‌های اقتصادی و غیره از ماندن چند روز متوالی در خانه اقوام، معذب هستند. بنابراین برخی از مهاجران که در زادگاه خود صاحب خانه نیستند به ساختن خانه‌ای کوچک در روستای زادگاه و یا اجاره کردن واحدی کوچک در مجتمع‌های مسکن مهر شهر کوه‌دشت اقدام کرده‌اند: «از دید من بهترین جا در تعطیلات نوروز برای تفریح، همان زادگاه است و برای این هدف سه سال است که

در روستای زادگاهم خانه کوچکی ساختم که کم‌تر به خانه اقوام بروم چون با توجه به شرایط اقتصادی بیشتر از سه روز نباید در خانه اقوام بمانیم».

۴-۱-۵. استمرار مناسبات با زادگاه

با وجود تغییر ارتباطات با خویشاوندان و زادگاه پدری، مشارکت‌کنندگان علاقه‌مند هستند که این ارتباطات حتی‌المقدور حفظ شود: «با خویشاوندان و بستگان خود در زادگاهم همچنان در ارتباط هستم. ارتباط حضوری خیلی خوب است، ولی زمانه تغییر کرده و باید از روش‌های دیگر هم استفاده کرد بیشتر ارتباط مجازی داریم تا حضوری». همچنین، مهاجران و ساکنان زادگاه به تشکیل گونه‌ای از صندوق‌های وام‌دهی خانگی اقدام کرده‌اند که بر روابط خویشاوندی، همسایگی و دوستانه متکی‌اند. تشکیل این صندوق‌ها سهمی هر چند کوچک در حفظ روابط مهاجران با هم و با زادگاه دارد: «در این چند سال که در تهران ساکن شدیم بارها عضو همین وام‌های خانگی شدیم در بیشتر موارد، عضویت غریبه‌ها را نمی‌پذیریم. تقریباً نصف اعضای این صندوق‌ها از لک‌های ساکن شهرستان هستند و این کار به‌صورت خودبه‌خود از سست شدن پیوندمان با اقوام شهرستان جلوگیری می‌کند».

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
مجله علوم انسانی

۵-۱-۵. استمرار روابط با هم‌محله‌ای‌ها

مهاجران لک به‌ویژه نوجوانان و جوانان با وجود نوعی احساس تعلق به زادگاه قومی خود را متعلق به محله سکونت در تهران نیز می‌دانند: «دلیل انتخاب محله نظام‌آباد برای سکونت، ساکن بودن خیلی از اقوام در اینجا است. نرخ اجاره‌خانه در بعضی محله‌های دیگر از اینجا ارزان‌تر است، ولی نمی‌خواستم از خویشاوندان و آشنایان دور باشم».

تجربه زیسته مهاجران قوم لک از روابط و... _____ مجتبی حمایت‌خواه و همکاران

«علاقه‌ای به سکونت در محله دیگری ندارم. یکی از آشناهایمان قبلاً به خاطر پیدا کردن کار، از اینجا رفتند ولی پس از یک سال دوباره برگشتند».

مشارکت‌کنندگان می‌گفتند که دوستان صمیمی‌شان از قوم لک به‌ویژه از میان مهاجران لک ساکن محله هستند و علاقه چندانی به روابط دوستانه عمیق با افراد غیرلک‌ها ندارند: «در تهران با افراد غیرلک و به‌ویژه غیرکوهدشتی روابط دوستانه ندارم. تمام دوستان صمیمی‌ام از قوم لک‌اند. منظورم این نیست که غیرلک‌ها بد هستند شاید روحیات من به آن‌ها نمی‌خورد».

۵-۱-۶. ساده کردن ارتباطات

دست‌کم یک‌سوم مردان بالای ۳۰ سال در شرکت‌های باربری (حمل اثاثیه منزل) مشغول به کارند. هر شرکت حداقل سه تا پنج ماشین، چند راننده و حدود پانزده کارگر دارند، اکثر راننده‌ها و کارگرهای این شرکت‌ها از مهاجران لک هستند که تقریباً هر روز با هم سر کار می‌روند و به نوعی با هم ارتباط مستقیم دارند: «به‌خاطر اینکه ما مردها همکار هستیم پس همدیگر را به‌صورت حضوری می‌بینیم و از احوال هم و اوضاع زادگاه‌مان باخبر می‌شویم».

برخی دیگر از مشارکت‌کنندگان بیان داشتند که پیش از مهاجرت با اقوام ساکن روستاهای همجوار ارتباط روزانه نداشته‌اند یکی از علل این موضوع، دوری روستاها از هم بوده است. اما پس از مهاجرت و زندگی در یک محله، ارتباط روزانه و رو در رو تقریباً ساده شده است:

در اینجا ارتباطات بین اقوام و خویشاوندان بیشتر از زمانی است که ساکن شهرستان بودیم. پیش از مهاجرت، با زنان خویشاوند دور و یا آشنا که در روستای بالاتر یا

پایین تر زندگی می کردند روابطمان به دیدار چهره به چهره در مراسم و آیین ها محدود بود، ولی پس از مهاجرت، برای شب نشینی به خانه همدیگر می رویم. ما خانم ها در تابستان هفته ای دو سه بار در پارک محله و فضای سبزها کنار هم می نشینیم.

مهاجران در وقت های بسیاری به علت نزدیکی مکانی به صورت اتفاقی نیز با همدیگر برخورد می کردند، از جمله به هنگام بردن بچه ها به باشگاه، کلاس های فوق برنامه، مدارس، مهدکودک، شهربازی و ...: «بارها برایم پیش آمده که هنگام بردن پسرم به شهربازی و باشگاه ورزشی، ناگهانی به زنان فامیل برمی خوردم که آن ها هم مثل من همراه بچه هایشان بودند».

۵-۱-۷. محدود شدن تعاملات

از دید برخی از مشارکت کنندگان، مشغله های کاری، سختی تأمین معاش و امور زمان بر در شهر تهران، می تواند بر کمیّت و کیفیت روابط و پیوندهای آنان با اقوام ساکن محله و زادگاه تأثیر بگذارد: «شغلم به گونه ای است که گرفتن مرخصی برایم مشکل هست کم تر رفت و آمد دارم. ارتباط با خویشاوندانم در تهران به صورت تلفنی و بعضی اوقات رفت و آمد خانوادگی هست».

خویشاوندان ساکن شهرستان در روزهایی از سال برای پیگیری اموری به ویژه مراجعه به پزشکان متخصص به تهران سفر می کنند و طبیعی است تا اقوام نزدیک در تهران ساکن اند، به هتل یا مسافرخانه نمی روند. برخی بر این باور بودند که با توجه به اوضاع اقتصادی و ... جامعه، این احتمال وجود دارد که در آینده، ارتباطات خویشاوندی دچار تغییر شود. برای مثال، اقوام خیلی نزدیک که ساکن شهرستان اند و کم تر به تهران می روند تنها در تعطیلات عید نوروز یا مناسبت خاصی مانند عروسی

تجربه زیسته مهاجران قوم لک از روابط و... _____ مجتبی حمایت‌خواه و همکاران

می‌توانند نزدیکان مهاجر را ببینند. همچنین، برخی از نسل اول مشارکت‌کنندگان بر این باورند که ممکن است روابط و تعاملاتشان با خویشاوندان ساکن زادگاه برای نسل دوم و نسل‌های بعد به مرور زمان و سازگاری بیشتر با محیط سکونت جدید کم‌تر شود. با این حال، برخی بیان می‌کردند که اکنون نیز در مواردی، با اقوام خیلی نزدیک ساکن کوه‌دشت نیز غالباً از طریق تلفن و فضای مجازی در ارتباط‌اند: «از هنگامی که در تهران ساکن شدم تنها در تعطیلات نوروز برادر و خواهرهایم را حضوری می‌بینم. یک‌بار در هفته به‌صورت تلفنی با همدیگر صحبت می‌کنیم. مسافت زیاد و مشغله‌های کاری و غیرکاری موجب چنین وضعیتی شده است». مشارکت‌کننده دیگری بر این باور است که با توجه اوضاع اقتصادی، مهاجران به دنبال کسب درآمد و تأمین معاش‌اند. بنابراین با گذشت زمان، ارتباطات خویشاوندی کاهش می‌یابد به‌گونه‌ای که احتمال دارد روابط حضوری به شکل اتفاقی (برای مثال در خیابان یا شرکت در مراسم) پیش بیاید و یا اینکه غالب رابطه‌ها به مجازی تغییر یابد: «می‌دانم که روابط و پیوندهای خویشاوندی ما هنوز از بین نرفته، اما شرایط به‌گونه‌ای پیش می‌رود که هر شخصی به فکر پیش‌برد امور خودش و خانواده‌اش است و گرفتاری‌ها و مشغله‌های خاص خود را دارند. لذا دیگر مانند گذشته نمی‌توانیم ارتباطات و تعاملات بسیاری با همدیگر داشته».

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی

۵-۸-۱ پای‌بندی به رسوم قومی محلی

بر مبنای مصاحبه‌ها، بیشتر رسوم عروسی و همه خاک‌سپاری‌های اعضای مهاجران ساکن محله نظام‌آباد تهران، همچنان در زادگاه پدری‌شان و متناسب با آیین‌ها و رسوم فرهنگی محلی اجرا می‌شود: «اگر کسی از اقوام لک در اینجا فوت کند او را در

شهرستان دفن می‌کنند. می‌شود گفت به‌جز تعداد اندکی، تقریباً همه جوانان عروسی را در زادگاه برگزار می‌کنند».

مسافت نسبتاً زیاد تا زادگاه و مشکلات تردد، مشغله‌های کاری و ... از عواملی هستند که حضور در مراسم به‌ویژه مراسم خاک‌سپاری و عزای نزدیکان را مشکل می‌کند. به همین دلیل بیشتر رسوم عروسی در تعطیلات نوروز برگزار می‌شوند و شرکت اقوام و نزدیکان تا حدود زیادی تسهیل می‌شود: «یکی از دلایل برگزاری رسوم عروسی در کوه‌دشت، کم‌بودن هزینه مالی برگزاری آن در مقایسه با برگزاری آن در تهران است. دلیل دیگر، فرصت تعطیلات نوروز است که همه می‌توانند به زادگاه بیایند و در رسوم شرکت کنند. برگزاری عروسی به سبک محلی در تهران به اندازه کافی، جذابیت برگزاری عروسی در فضاهای شهرستان کوه‌دشت را ندارد». با این حال، درباره حضور در آیین عزا به‌علت ناگهانی بودن آن، چنین نیست. لذا اخیراً خانواده‌های عزادار نیز برای غایبین در شهرستان، نیز در مساجد تهران مجلس ختم می‌گیرند: «در صورت برگزاری مراسم در زادگاه، معمولاً اینجا برای آشنایان و هم‌محله‌ای‌ها در مسجد مراسم می‌گیرند».

۵-۱-۹. حفظ هم‌بستگی

مهاجران بر این باورند که با وجود مشکلاتی برای شرکت در آیین‌ها و رسوم سوگ و سور در زادگاه پدری، از نقش و اهمیت این رسوم در تداوم روابط خویشاوندی و قومی آگاهی دارند:

هر وقت ما مهاجران برای حضور در آیین خاک‌سپاری خویشاوندان و اقوام به شهرستان می‌رویم احساس تنها نبودن در خانواده عزادار به‌وجود می‌آید. در زادگاه ما

تجربه زیسته مهاجران قوم لک از روابط و... _____ مجتبی حمایت‌خواه و همکاران

همه کارهای دفن و امور عزاداری به وسیله اطرافیان به صورت رایگان انجام می‌شود چون خانواده شخص متوفی در شرایطی نیستند که تمام امور را خودشان انجام بدهند. در شهرستان کوه‌دشت براساس یک سنت قدیمی، به خانواده‌های برگزارکننده مراسم کمک‌های کالایی داده می‌شد. طی حدود نیم قرن گذشته، وجوه نقدی غالباً جای این کمک‌ها را گرفته است. وجوه نقدی در عروسی (سویزانه)^{۲۱} با هدف کمک به عروس و داماد به آنان اهدا می‌شود. همچنین به وجوه نقدی و در مواردی هم غیرنقدی که به خانواده صاحب‌عزا داده می‌شود «پرسونه»^{۲۲} گفته می‌شود. حضور اقوام و خویشاوندان در مراسم، کمک‌های متقابل در رسوم عزا و عروسی و نیز همکاری داوطلبانه آنان، یکی از نمودهای هم‌بستگی اجتماعی است که در دوام و پایداری روابط خویشاوندی نقش مهمی ایفا می‌کنند: «اینکه جمعیت زیادی از افراد یک طایفه و یا حتی اشخاصی از طوایف دیگر در رسوم عروسی و عزای خانواده خاصی شرکت می‌نمایند نشان می‌دهد که علی‌رغم مسائل و مشکلات گوناگون، همچنان می‌توانیم به پشتیبانی همدیگر دلگرمی و امید داشته باشیم و شخص در چنین شرایطی احساس تنهایی نمی‌کند». برای تعدادی از شرکت‌کنندگان، مردن در تنهایی و غربت و یا حضور و شرکت تعدادی اندکی از اقوام و خویشاوندان در رسم خاکسپاری‌شان، موضوع نگران‌کننده‌ای است: «بعضی وقت‌ها من و خانمم با هم صحبت می‌کنیم که نکند در اینجا بمیریم و تا آن موقع شرایط تغییر کند و ما را در تهران بدون اجرای رسوم محلی خاک کنند».

۵-۱۰. مقوله مرکزی: کوشش برای حفظ پیوندهای محله‌ای و زادگاهی

بر مبنای تحلیل و تفسیر داده‌های پژوهش، مقوله مرکزی «کوشش برای حفظ پیوندهای محله‌ای و زادگاهی» اساس وضعیت و چگونگی روابط و پیوندهای خویشاوندی و قومی مهاجران لک را تشکیل می‌دهد. شرکت‌کنندگان بر نگهداشت و تداوم تعاملات و ارتباطات خود با لک‌های ساکن محله نظام‌آباد تهران و نیز با خویشاوندان ساکن شهرستان کوه‌دشت تأکید داشتند. آنان به شیوه‌های مختلفی احساس تعلق خود را به زادگاه قومی نشان می‌دادند. در حال حاضر، فناوری‌های ارتباطی و به‌ویژه امکانات فضای مجازی مانع کاهش تعلقات اجتماعی و مکانی آن‌ها می‌گردد. درواقع گمان می‌رود که مهاجران با درپیش‌گیری چند رویکرد خرد برای حفظ پیوندهای خویشاوندی و قومی به دنبال جدایی‌گزینی یا واگرایی فرهنگی نباشند. می‌شود گفت مهاجران با انجام اموری که ارتباطات و پیوندهای درون‌گروهی را حفظ و تقویت می‌کند غالباً درصدد حفظ این پیوندها و نیز برجسته‌سازی تمایزات خود با گروه‌های دیگر باشند. درمجموع می‌توان گفت که مهاجران با بازنگری و بازاندیشی در مؤلفه‌های فرهنگی - قومی خود، همچنان به حفظ پیوندها و روابط خویشاوندی و قومی خود تمایل دارند و برای این هدف کوشش می‌کنند اگرچه نوع و شیوه عمل نسل‌ها ممکن است کاملاً یکسان نباشند.

۲-۵. بحث

در این تحقیق تجربه زیسته مهاجران قوم لک ساکن نظام‌آباد تهران درباره روابط و پیوندهای خویشاوندی و قومی مورد مطالعه قرار گرفت. مقوله مرکزی «کوشش برای حفظ پیوندهای محله‌ای و زادگاهی»، حاصل فرایند تحلیل و تفسیر داده‌های به‌دست آمده بود. یافته‌های پژوهش نشان داد که بیشتر مشارکت‌کنندگان، ازدواج درون‌گروهی را راهی برای نگهداشت روابط و پیوندهای خویشاوندی می‌دانستند. با این حال،

تجربه زیسته مهاجران قوم لک از روابط و... _____ مجتبی حمایت‌خواه و همکاران

تعریف درون‌گروه برای همه مشارکت‌کنندگان یکسان نبود. برخی تمام لک‌زبانان و برخی دیگر فقط همشهریان خود را به‌عنوان اعضای گروه خودی تلقی می‌کردند. بنابراین همسو با گیدنز (۱۳۸۹) و کوئن (۱۳۸۸) می‌توان گفت که ازدواج یکی از شیوه‌های حفظ روابط و مناسبات خویشاوندی و قومی محسوب می‌شود.

براساس یافته‌های تحقیق، بین دو نسل مهاجران درباره ازدواج درون‌گروهی اختلاف نظر وجود دارد. نسل دوم به همسرگزینی آزادانه و انتخاب فردی اهمیت بیشتری می‌دهد. یکی از عوامل اختلاف دیدگاه، تجربه زیسته متفاوت دو نسل است؛ برخلاف نسل اول که تقریباً کل فرایند اجتماعی شدن را در شهرستان کوه‌دشت گذرانده، نسل دوم یا متولد تهران است و یا غالب دوره اجتماعی شدن خود را در تهران بوده و رغبت بیشتری به کسب ارزش‌ها و هنجارهای جامعه میزبان و همانندی با الگوی حاکم بر آن دارد. با اندکی اغماض، این یافته با یافته میرزایی (۱۳۹۹) هم‌پوشانی دارد.

بسیاری از مهاجران با وجود ترک زادگاه، همچنان خود را عضوی از آن نیز می‌دانند و علاوه بر تجربه مهاجرت اجباری به تهران، دلتنگی برای زادگاه و نیز تمایل به بازگشت به آن، با شیوه‌های گوناگونی ارتباطشان را با زادگاه حفظ می‌کنند. نه تنها دافعه‌های مهاجرت در زادگاه، بلکه حضور اقوام در تهران و سکونت در مجاورت خویشاوندان در تصمیم به مهاجرت نقش داشته است. این یافته‌ها با یافته‌های پژوهش علی‌مندگاری و همکاران (۱۴۰۰) در تأیید نقش شبکه‌های مهاجرتی در شکل‌گیری جریان مهاجرت و اقامت در مقصد همخوانی دارد. علاوه بر این، مهاجران لک محله نظام‌آباد تهران به‌ویژه نوجوانان و جوانان با وجود احساس تعلق به زادگاه قومی و اظهار به پایین بودن منزلت محله سکونتشان در تهران، تعلق خاصی نیز به این محله

دارند که دلیل اصلی آن سکونت همشهریان و خویشاوندان در این محله است. ارتباطات و مناسبات با زادگاه و با هم‌محله‌ای‌ها همچنان حفظ شده است. مهاجران با شکل دادن شبکه‌های اجتماعی، نگهداشت و گسترش ارتباطات با یکدیگر و با خویشاوندان خود در زادگاه از سرمایه اجتماعی قوی‌ای برخوردار می‌شوند. همسو با رستمعلی‌زاده (۱۳۹۴) می‌توان گفت که مهاجران گونه‌ای از انجمن‌های زادگاهی را شکل داده‌اند که کارکرد اصلی آن نگهداشت ارتباطات بین اعضا، نگهداشت هویت فرهنگی در میان خود و نسل‌های جدید و کمک به همشهریان در تهران و در زادگاه است. انجمن‌های مذکور همانند شبکه‌های اجتماعی و یا نوعی سرمایه اجتماعی محسوب می‌شوند که مطابق با دیدگاه ماسی و اسپینوزا (1997)، پژوهش‌های گریپ (2007) و سارکیزان و جرستیل (2004) می‌توان گفت شبکه اجتماعی بین‌گروهی و سرمایه اجتماعی مهاجران در جامعه میزبان با دوستان، آشنایان و به‌طور کلی با افراد هم‌قوم و دارای یک اجتماع و زادگاه مشترک، به شکل مجموعه‌ای از پیوندهای میان‌فردی متکی بر خویشاوندی، دوستی یا اجتماعی مشترک در بین مهاجران است که ضمن تسهیل همکاری بین اعضای شبکه‌ها، حمایت و پشتیبانی متقابل اعضا را از همدیگر نیز به دنبال دارد.

یافته‌های تحقیق نشان می‌دهد که مشارکت‌کنندگان نگران کاهش روابط با هم‌محله‌ای‌های لک و خویشاوندان در زادگاه بودند. به نظر آنان، مشغله‌ها و سختی‌های معاش می‌توانند با مرور زمان کمیت و کیفیت روابط و پیوندهای مذکور تأثیر بگذارد، به‌گونه‌ای که غالب رابطه‌ها به‌صورت مجازی درآید. با این حال، شرکت در مراسم سوگ و سور در زادگاه پدری نقش برجسته‌ای در حفظ ارتباطات و تعاملات حضوری، تقویت هم‌بستگی با خویشاوندان و ایجاد فرصتی برای احراز هویت نسل‌های جدید

تجربه زیسته مهاجران قوم لک از روابط و... _____ مجتبی حمایت‌خواه و همکاران

مهاجران و تسهیل هویت‌یابی فرد با گروه خودی ایفا می‌کند. اما نمی‌توان درباره وضعیت هم‌بستگی بین نسل‌های آینده مهاجران با زادگاه قضاوت کرد. جامعه‌پذیری نسل‌های مهاجران در شکل‌گیری دیدگاه به‌ویژه در ایجاد روحیات فرداگرایانه - جمع‌گرایانه آنان تأثیر بسزایی دارد. نسل‌های جدید مهاجران در مکانی متفاوت با زادگاه پدری متولد و اجتماعی می‌شوند؛ لذا تمایل به دریافت ارزش‌های حاکم بر محیط جدید و به‌خصوص نیاز به پذیرش از سوی همسالان جامعه میزبان در بین آنان بسیار بیشتر از نسل اول خواهد بود. می‌توان گفت نسل‌های جدید مهاجران ضمن حفظ مؤلفه‌هایی از فرهنگ خویش، بخش‌های از فرهنگ جامعه میزبان را می‌پذیرند که مطابق با دیدگاه‌های هاتنیک (1991)، بیچنر (2013) و بری (1997) نوعی وضعیت دوفرهنگی یا یکپارچه‌سازی دیده می‌شود که هم شامل پذیرش اهداف، رفتارها و ارزش‌های فرهنگ میزبان و هم اهداف، رفتارها و ارزش‌های فرهنگ مهاجران می‌شود. شرایط و زمینه‌های جامعه‌پذیری در جامعه میزبان که متفاوت از زادگاه پدری است در تغییر نگاه نسل‌های مهاجران نقش مهمی دارد.

۶. نتیجه

درمجموع، به نظر می‌رسد که نسل‌های کنونی مهاجران قوم لک می‌کوشند تا پیوندهای محله‌ای و زادگاهی خود را حفظ و تداوم بخشند. مهاجران به‌عنوان کنشگران انسانی و اجتماعی ناچار به برقراری ارتباط با محیط جدید هستند پس لازم است به‌تدریج بعضی منابع هویت‌ساز قومی و فرهنگی را مورد بازنگری و بازاندیشی قرار دهند و چه‌بسا نوع و شیوه عمل نسل‌های بعدی در راستای همگونی با فرهنگ جامعه میزبان باشد؛ بدین معنی که نسل‌های آینده با وجود مشابَهت‌ها با جامعه میزبان، اگر چه ممکن است بر

تمایزات خود از سایر گروه‌های قومی تأکید کنند، اما این تأکید اصولاً به معنای نبود همانندی با جامعه میزبان و یا دیگر گروه‌های قومی و فرهنگی نیست، بلکه آنان به‌طور انتخابی با تأکید و برجسته‌سازی ویژگی‌های فرهنگی کوچک به‌عنوان «نمادها و نشانه‌های تفاوت»، خود را سایرگروه‌های قومی و فرهنگی متمایز می‌کنند. با توجه به تفاوت ملموس در تجربه اجتماعی شدن و یا در مکان جامعه‌پذیری بین نسل اول و نسل‌های بعدی مهاجران لک، ممکن است نسل‌های آینده تعاملات و پیوندهای خویشاوندی و قومی خود را - برخلاف آن‌گونه که امروز مشاهده می‌شود، با هم‌شهری‌های ساکن تهران و زادگاه پدری به‌طور ملموسی کاهش دهند، ولی همچنان احساس تعلق خود را به فرهنگ قوم لک و به زادگاه قومی از دست ندهند و این احساس را با شیوه‌های جایگزین یا دست‌کم به شکلی نمادین نشان دهند. مسلم است که منابع و مؤلفه‌های پیونددهنده مهاجران به هم و به زادگاه پدری در بین نسل دوم به نفوذ و قوت نسل اول باقی نمانده است؛ برای نسل دوم سهم عمده‌ای از هویت‌یابی و فرهنگ‌پذیری به‌عهده خود فرد است. بنابراین نمی‌توان صرفاً با اتکا به منابع سنتی و قومی در یک محیط چندفرهنگی (شهر تهران) زیست کرد. مهاجران و به‌ویژه نسل‌های جدید با وضعیت تردید و انتخاب و بازاندیشی مکرر مواجه‌اند. شدت و عمق بازاندیشی در همه سطوح و مؤلفه‌های هویت‌بخش قومی به یک اندازه نیست و فرایند بازاندیشی الزاماً و در هر زمانی به معنای تمایل به فرهنگ جامعه میزبان و همانندی با آن نیست، بلکه ممکن است به بازسازی بعضی مؤلفه‌های فرهنگ قومی و یا تداوم پای‌بندی به آن‌ها به شکلی واقعی یا نمادین باشد.

تجربه زیسته مهاجران قوم لک از روابط و... _____ مجتبی حمایت‌خواه و همکاران

تحقیق حاضر صرفاً به وضعیت کنونی تجربه زیسته مهاجران قوم لک از پیوندها و روابط خویشاوندی و قومی پرداخته است پیشنهاد می‌شود پژوهش‌های مشابهی درباره نسل‌های مختلف مهاجران قوم لک و سایر اقوام انجام شود تا با مقایسه نتایج، ضمن درک عمیق‌تری از تغییرات تجربه زیسته، دقت و پرورش مفاهیم با پشتوانه تحقیقی غنی شکل بگیرد و نتایج نظری ظریف‌تر و مفصل‌تری حاصل شود.

پی‌نوشت‌ها

۱. واژه «لک» به مردمانی اشاره دارد که زبان‌شان «لکی» است. با وجود قدمت زبان لکی و گستردگی آن، این زبان از سوی سازمان میراث فرهنگی و صنایع دستی و گردشگری در مورخه ۱۳۹۶/۶/۱ با گستره موضوع در استان‌های لرستان، کرمانشاه، ایلام، همدان، قزوین و مازندران، در فهرست میراث فرهنگی ناملموس ثبت شد. اکثریت بالایی از لک‌ها در ناحیه‌ای یکپارچه قرار دارند، ولی تقسیمات استانی سبب شده است که این ناحیه یکپارچه در میان ۴ استان تقسیم شود: شمال غربی و غرب لرستان، شمال شرقی و شرق استان کرمانشاه، شمال استان ایلام و جنوب استان همدان؛ استان‌هایی که علاوه بر لک‌ها، لر‌ها، کردها و ترک‌ها نیز در آن‌ها زندگی می‌کنند. در استان لرستان، شهرستان دلفان کاملاً لک‌نشین، شهرستان‌های کوه‌دشت و سلسله اکثریت لک‌زبان و شهرستان‌های رومشکان، خرم‌آباد و بروجرد نیز ترکیبی از لر و لک است. لک‌ها در هر چهار استان مذکور از لحاظ تعداد جمعیت، در رتبه اول قرار ندارند به‌طوری که برخی از لک‌ها تقریباً تا یک دهه اخیر در درجه اول خود را جزئی از قوم غالب ساکن استان خودشان تعریف می‌کردند. با گسترش فناوری‌های اطلاعاتی و ارتباطاتی و شاید تحت تأثیر عواملی دیگر، بحث از هویت و تاریخ مشترک، تلاش برای ثبت رسمی زبان لکی، برگزاری شب شعر لکی، پاسداشت آیین‌های خاص قوم لک، تدوین زبان نوشتاری و ... به خواست و دغدغه شماری از لک‌زبانان تبدیل شده است. گفتنی است که ویژگی‌های حاکم بر زبان لکی سبب شده که نوشتار ادبیاتی آن با الفبای فارسی معیار و مفاهیم و واژگانش مطابقت نداشته باشد به همین دلیل، آثار چندانی به زبان لکی کتابت نشده است. در این راستا اخیراً کوشش‌هایی برای تدوین نظام نوشتاری زبان لکی مانند واژه‌نامه

مختصر زبان لکی (تألیف رضا حسنونند) صورت گرفته است. با این حال، مهم‌ترین اثری که به زبان لکی نوشته شده و همچنان بخش‌های از آن با تلاش‌های مرحوم حمید ایزدپناه گردآوری و تصحیح شده است کتاب منظوم شاهنامه لکی است که گویا کتابت آن به دوره رستم‌شاه عباسی اتابک لر کوچک (۸۷۳ تا ۹۳۰ هجری) برمی‌گردد. یکی از نمادهای فرهنگی قوم لک گلونی (نوعی سربند زنانه) است که در تاریخ ۱۸ شهریور ۱۳۹۷ در فهرست آثار ناملموس کشور قرار گرفته است.

2. Fictive Kin

3. Kinship

4. Ethnic Identity

5. acculturation

6. symbolic ethnicity

7. Barth

8.. reflexivity

9. assimilation

10. separation

11. Integration

12. marginalization

13. Ethnic networks

14. Purposive Sampling

15. Maximum Variation Sampling

16. Snowball sampling

17. in-depth interview

18. colaizzi

19. auditing

20. member checking

21. surona

22. persona

تجربه زیسته مهاجران قوم لک از روابط و... _____ مجتبی حمایت‌خواه و همکاران

ازکیا، م.، و غفاری، غ. (۱۳۸۳)، *توسعه روستایی با تأکید بر جامعه روستایی ایران*. تهران: نشر نی.

باقری، ر.، و غفاری‌نسب، ا. (۱۴۰۰). *مطالعه جامعه‌شناختی هویت فرهنگی مهاجران لک مقیم تهران (با تأکید بر مؤلفه زبان)*. *جامعه‌پژوهی فرهنگی*، ۱۲ (۱)، ۱-۲۵.

باقری، ر.، و رضاپور، د. (۱۴۰۲). *بازاندیشی هویت فرهنگی مهاجران لک؛ تأملی در آداب و رسوم سوگ و سور*. *پژوهش‌های انسان‌شناسی ایران*، ۱۳ (۲۵)، ۵۳-۷۱.

ذوالفقاری، ا.، عشایری، ط.، و کشاورز، ا. (۱۴۰۱). *پیمایش جامعه‌شناختی فاصله اجتماعی بین‌قومی در دانشجویان، مورد مطالعه: دانشگاه کاشان. برنامه‌ریزی رفاه و توسعه اجتماعی*، ۱۳ (۵۱)، ۱۳۵-۱۶۷.

رستمعلی‌زاده، و. (۱۳۹۴). *ویژگی‌ها و کارکردهای انجمن‌های زادگاهی شهر تهران*. *پژوهش‌های انسان‌شناسی ایران*، ۵ (۲)، ۲۰۱-۲۲۵.

شعبان‌پور پیچا، م.، وثوقی، م.، و کلدی، ع. (۱۳۹۷). *تبیین نقش شبکه‌ی خویشاوندی در استحکام خانواده هسته‌ای (مطالعه موردی شهر تهران)*. *پژوهش‌های انتظامی - اجتماعی زنان و خانواده*، ۶ (۱)، ۸۱-۹۶.

علی‌مندگاری، م.، رازقی نصرآباد، ح.، و محمودی، آ. (۱۴۰۰). *نقش شبکه‌های مهاجرتی در شکل‌گیری مهاجرت از شهرکرد به شهر اصفهان*. *مطالعات جمعیتی*، ۷ (۱)، ۱۵۵-۱۹۲.

فروتین، ی. (۱۳۹۱). *بررسی اجتماعی و جمعیت‌شناختی مناسبات هویت و مهاجرت*. *مطالعات ملی*، ۱۳ (۵۰)، ۷۳-۹۶.

قاسمی اردهایی، ع.، و محمودیان، ح. (۱۳۹۳). *انواع و اندازه شبکه‌های مهاجرتی مهاجران از استان آذربایجان شرقی ساکن در استان تهران*. *جامعه‌شناسی ایران*، ۱۵ (۳)، ۳-۲۸.

کوئن، ب. (۱۳۸۸). *مبانی جامعه‌شناسی*. ترجمه و اقتباس غ. توسلی و ر. فاضل. تهران: سمت.

گیدنز، آ.، و بردسال، ک. (۱۳۸۹). *جامعه‌شناسی*. ترجمه ح. چاوشیان. تهران: نشر نی.

دوماهنامه فرهنگ و ادبیات عامه _____ سال ۱۲، شماره ۶۰، بهمن و اسفند ۱۴۰۳

طالب، م.، و عنبری، م. (۱۳۸۴). جامعه‌شناسی روستایی با تأکید بر ابعاد تغییر و توسعه در جامعه روستایی ایران. تهران: دانشگاه تهران.

مشکینی، ا.، قاسمی، ا.، و حمزه‌نژاد، م. (۱۳۹۳). ارزیابی حس تعلق به مکان ساکنان شهرهای جدید (مطالعه موردی: شهر جدید هشتگرد). فضای جغرافیایی، ۱۴ (۴۸)، ۴۱ - ۵۶.

مرکز آمار ایران (۱۳۹۵). گزیده نتایج سرشماری عمومی نفوس و مسکن ۱۳۹۵.

www.amar.org.ir

میرزایی، ح. (۱۳۹۹). زمینه‌های پیدایش و ادغام فرهنگی - اجتماعی مهاجران ایرانی در فرانسه.

علوم/اجتماعی، ۲۷ (۸۸)، ۲۵ - ۷۰.

وثوقی، م. (۱۳۸۴). جامعه‌شناسی روستایی. تهران: کیهان.

Reference

- Phinney, J. S., Horenczyk, G., Liebkind, K., & Vedder, P. (2001). Ethnic identity, immigration, and well-being: An interactional perspective. *Journal of Social Issues*, 57(3), 493-510.
- Alimondegari, M., Razeghi Nasrabad, H. B., & Mahmoodi, A. (2022). Role of migration networks in shaping the flow of migration from Shahrekord to Isfahan. *Iranian Population Studies*, 7(1), 155-192. [In Persian].
- Aristova, N. (2016). Rethinking cultural identities in the context of globalization: linguistic landscape of Kazan, Russia, as an emerging global city. *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, 236, 153-160.
- Azchia, M., & Ghaffari, G. (2004). *Rural development with emphasis on Iranian rural society*. Nay [In Persian].
- Bagheri, R., & ghafarinasab, E. (2021). A sociological study on cultural identity of migrant Lak in Tehran (With emphasis on the language component). *Sociological Cultural Studies*, 12(1), 1-25. [In Persian].
- Bagheri, R., & Rezapour, D. (2024). Reflexivity the cultural identity of Lak immigrants; a reflection on the customs of mourning. *Iranian Journal of Anthropological Research*, 13(2), 53-71. [In Persian].
- Benet-Martínez, V., Leu, J., Lee, F., & Morris, M. W. (2002). Negotiating biculturalism: Cultural frame switching in biculturals

- with oppositional versus compatible cultural identities. *Journal of Cross-cultural psychology*, 33(5), 492-516.
- Berry, J. W. (1997). Immigration, acculturation, and adaptation. *Applied psychology*, 46(1), 5-34.
- Bochner, S. (Ed.). (2013). *Cultures in contact: Studies in cross-cultural interaction* (Vol. 1). Elsevier.
- Bryman, A. (2003). *Quantity and quality in social research*. Routledge.
- Chaffee, D. (2012). Reflexive identities. In *Routledge Handbook of Identity Studies* (pp. 122-133). Routledge.
- Cohen, B. (2009). *Introduction to sociology* (translated and adapted by Gholam-Abbas Tavassoli and Reza Fazel). SAMT [In Persian].
- de Jong, P. W., & de Valk, H. A. (2023). Emigration of the western European second generation: is having immigrant parents a predictor of international migration?. *Journal of Ethnic and Migration Studies*, 1-22.
- Ebaugh, H. R., & Curry, M. (2000). Fictive kin as social capital in new immigrant communities. *Sociological Perspectives*, 43(2), 189-209.
- Foroutan, Y. (2012). Socio-demographic study of the association between identity and migration. *National Studies Journal*, 13(50), 73-96. [In Persian].
- Gans, H. J. (1979). Symbolic ethnicity: The future of ethnic groups and cultures in America. *Ethnic and racial studies*, 2(1), 1-20.
- Garip, F. & M. Guo (2013). *How homophily and consolidation shape cumulative migration dynamics from Mexico to the United States*. Presented in Session 86: International Migration in Population Association of America Annual Meeting.
- Garip, F. (2007). *From migrant social capital to community development: A relational account of migration, remittances and inequality*. Princeton University.
- Ghasemi Ardahae, A., & Mahmoudian, H. (2013). The type and size of migrant networks for emigrants from East- Azerbaijan province in Tehran province. *Iranian Journal of Sociology*, 15(3), 3-28. [In Persian].
- Giddens, A., Birdsall, K. (2010). *Sociology* (translated by Hassan Chavoshian). Ney Press [In Persian].
- Holliday, A. (2010). Complexity in cultural identity. *Language and Intercultural Communication*, 10(2), 165-177.

- Hutnik, N. (1991). *Ethnic minority identity: A social psychological perspective*. Clarendon Press/Oxford University Press.
- Lawson, B. (2007). *Language of space*. Routledge.
- Massey, D. S., & Espinosa, K. E. (1997). What's driving Mexico-US migration? A theoretical, empirical, and policy analysis. *American journal of sociology*, 102(4), 939-999.
- Matsumoto, D. (2003). The discrepancy between consensual-level culture and individual-level culture. *Culture & Psychology*, 9(1), 89-95.
- Meshkini, A., Ghasemi, K., & Hamzehnejad, M. (2014). Assessing the sense of belonging to the place of Residents of new cities (Case study: Hashtgerd new city). *Geographical Space*, 48(14), 41-56. [In Persian].
- Mirzaei, H. (2020). Genesis and Integration of Iranian Diaspora in France. *Social Sciences*, 27(88), 25-70. [In Persian].
- Mooney, L., Knox, D., & Schacht, C. (2014). *Understanding social problems*. Nelson Education.
- Moran, A. (2011). Identity, race and ethnicity. *Routledge Handbook of Identity Studies*. Routledge, 170-185.
- Rostamalizadeh, V. (2015). A study of Tehran's hometown associations. *Iranian Journal of Anthropological Research*, 5(2), 201-225. [In Persian].
- Sarkisian, N., & Gerstel, N. (2004). Kin support among blacks and whites: Race and family organization. *American Sociological Review*, 69(6), 812-837.
- Schwartz, S. J., Pantin, H., Sullivan, S., Prado, G., & Szapocznik, J. (2006). Nativity and years in the receiving culture as markers of acculturation in ethnic enclaves. *Journal of Cross-Cultural Psychology*, 37(3), 345-353.
- Shabanpour picha, M., Vosoughi, M., & Kaldi, A. (2018). Explaining the role of kinship network in the strength of the nuclear family (Case study: Tehran city). *Journal of Policing and Social Studies of Women and Family*, 10(6), 124-139. [In Persian].
- Statistical Center of Iran (2016). *Selected results of the 2016 general population and housing census*. www.amar.org.ir [In Persian].
- Taleb, M., & Anbari, M. (2005). *Rural sociology with emphasis on the dimensions of change and Development in Iranian Rural Society*. University of Tehran [In Persian].

تجربه زیسته مهاجران قوم لک از روابط و... _____ مجتبی حمایت‌خواه و همکاران

- Van Manen, M. (1990). *Researching lived experience. Human science for an action sensitive pedagogy*. State University of New York.
- Verkuyten, M. (2005). *The social psychology of ethnic identity*. Routledge.
- Vosoughi, M. (2005). *Rural sociology*. Kayhan. [In Persian].
- Yon, D. A. (2000). *Elusive culture: Schooling, race, and identity in global times. SUNY series, identities in the classroom*. State University of New York Press, c/o Cup Services, PO Box 6525, Ithaca, NY 14851.
- Zolfaghari, A., Ashayeri, T, & Keshavarz, A. (2022). Sociological survey of interethnic social distance among students (Case study: Kashan University). *Welfare and Social Development Planning*, 13(51), 135-167. [In Persian].

پروہشگاہ علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
پرتال جامع علوم انسانی